

Sag C-182/24**Sammendrag af anmodningen om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

5. marts 2024

Forelæggende ret:

Tribunal judiciaire de Paris (Frankrig)

Afgørelse af:

8. februar 2024

Sagsøgere:

RB m.fl., som retssuccessorerer efter Claude Chabrol

RZ m.fl., som retssuccessorerer efter Paul Gégauff

Sagsøgte:

Société Brinter Company Ltd.

Société Artedis

BS

MW

Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD)

Société des auteurs compositeurs et éditeurs de musique (SACEM)

m.fl.

1. Tvistens genstand og de faktiske omstændigheder:

- 1 Claude Chabrol instruerede omkring ti film mellem 1967 og 1974, hvoraf de fem blev lavet i samarbejde med Paul Gégauff som dialogforfatter, manuskriptforfatter eller drejebogsforfatter.

- 2 Ved aftaler af 8. juni 1990 blev udnyttelsesrettighederne til disse film overdraget til selskabet Brinter Company Ltd. repræsenteret ved BS, som igen overdrog udnyttelsesrettighederne til en del af filmene til tredjemand.
- 3 Disse aftaler, der oprindeligt blev indgået »for en periode på 30 år«, er stadig gældende for 11 film.
- 4 Den 11. juli 2019 stævnedes arvingerne efter Claude Chabrol og Paul Gégauff selskabet Brinter Company Ltd for krænkelse af ophavsretten til 14 film instrueret af Claude Chabrol, herunder fem med Paul Gégauff som medophavsmand.
- 5 Sagsøgerne har i det væsentlige kritiseret den tidligere manglende eller middelmådige udnyttelse af filmene, de har gjort gældende, at nogle kontrakter er udløbet, mens andre er blevet opsagt på grund af manglende eller dårlig opfyldelse, og har søgt erstatning for kontraktbrud, krænkelse og krænkelse af deres ideelle rettigheder til værkernes integritet på grund af negativernes og filmunderlagets dårlige bevarings- og restaureringstilstand.
- 6 De sagsøgte har fremsat en afvisningspåstand med den begrundelse, at 19 medophavsmand til de omstridte film ikke er blevet inddraget i sagen.
- 7 Ved særskilte akter af 5. maj og 12. juni 2020 har sagsøgerne inddraget fysiske personer i sagen i deres egenskab af retssuccessorer efter afdøde medophavsmand samt »boet efter Charlotte Armstrong«, »boet efter Daniel Boulanger«, »boet efter Nicholas Blake«, »boet efter Edward Atiyah«, »boet efter Ellery Queen«, »boet efter Richard Neely«, »boet efter Patricia Highsmith« og »boet efter Claude Brulé«.
- 8 De har også sagsøgt Société des auteurs et compositeurs dramatiques (herefter »SACD«) som repræsentant for de forskellige medophavsmand og Société des auteurs compositeurs et éditeurs de musique (herefter »SACEM«).

2. Retsforskrifter:

EU-retten

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder

- 9 I artikel 17 bestemmes det:

»Ejendomsret

1. [...]

2. Intellektuel ejendomsret er beskyttet«.

- 10 Artikel 47 er affattet således:

»Adgang til effektive retsmidler og til en upartisk domstol

»Enhver, hvis rettigheder og friheder som sikret af EU-retten er blevet krænket, skal have adgang til effektive retsmidler for en domstol under overholdelse af de betingelser, der er fastsat i denne artikel.

Enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der forudgående er oprettet ved lov. Enhver skal have mulighed for at blive rådgivet, forsvaret og repræsenteret. [...]«

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet

11 Niende betragtning har følgende ordlyd:

»Udgangspunktet for en harmonisering af ophavsret og beslægtede rettigheder bør være et højt beskyttelsesniveau, da sådanne rettigheder er af afgørende betydning for den intellektuelle skabelsesproces. En sådan beskyttelse bidrager til at bevare og udvikle kreativiteten til gavn for ophavsmænd, kunstnere, producenter, forbrugere, kulturen, industrien og almenheden generelt. Intellectuel ejendomsret er derfor blevet anerkendt som en integrerende del af ejendomsretten.«

12 Artikel 2 bestemmer:

»Retten til reproduktion

Medlemsstaterne indfører en eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis:

[...]

d) for producenter af den første filmoptagelse for så vidt angår den originale film eller eksemplarer heraf [...]«.

13 Artikel 3 bestemmer:

»Retten til overføring af værker til almenheden og retten til tilrådighedsstillelse for almenheden af andre frembringelser

1. Medlemsstaterne tillægger ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde trådbunden eller trådløs overføring til almenheden af deres værker, herunder tilrådighedsstillelse af deres værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt.

2. Medlemsstaterne indfører en eneret til at tillade og forbyde trådbunden eller trådløs tilrådighedsstillelse for almenheden på en sådan måde, at almenheden får adgang til de pågældende værker på et individuelt valgt sted og tidspunkt:

[...]

c) for producenter af den første filmoptagelse for så vidt angår den originale film eller eksemplarer heraf, [...]«.

14 Artikel 4 er affattet således:

»Retten til spredning

1. Medlemsstaterne tillægger ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde enhver form for spredning til almenheden ved salg eller på anden måde af deres originalværker eller eksemplarer heraf.

2. Spredningsretten udtømmes ikke i Fællesskabet for så vidt angår originalværker eller eksemplarer heraf, medmindre første salg eller anden overdragelse af ejendomsret i Fællesskabet af den pågældende genstand foretages af rettighedshaveren eller med dennes samtykke.«

15 Artikel 8 har følgende ordlyd:

»Sanktioner og retsmidler

1. Medlemsstaterne indfører passende sanktioner og retsmidler over for krænkelse af de rettigheder og forpligtelser, der er fastsat i dette direktiv, og de træffer de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at sanktionerne og retsmidlerne finder anvendelse. Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og være afskrækkende.

2. Hver medlemsstat træffer de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at rettighedshavere, hvis interesser påvirkes af en krænkelse på dens område, kan anlægge erstatningssøgsmål og/eller kræve nedlagt forbud og i givet fald kræve beslaglæggelse af det materiale, der ligger til grund for krænkelsen, samt de i artikel 6, stk. 2, nævnte anordninger, produkter eller komponenter.

3. Medlemsstaterne sikrer, at rettighedshaverne kan kræve nedlagt forbud over for mellemmænd, hvis tjenester anvendes af tredjemand til at krænke ophavsrettigheder eller beslægtede rettigheder.«

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder

16 Artikel 2 bestemmer:

»Anvendelsesområde

1. Med forbehold af de midler, der er indført eller kan indføres i fællesskabslovgivningen eller i medlemsstaternes lovgivninger, for så vidt disse midler er gunstigere for rettighedshaverne, finder de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler anvendelse i overensstemmelse med artikel 3 på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder som fastsat i fællesskabsretten og/eller den pågældende medlemsstats nationale ret.

[...]

17 Artikel 3 er affattet som følger:

»Almindelige bestemmelser

1. Medlemsstaterne fastsætter de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndtævelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er omfattet af dette direktiv. Disse foranstaltninger, procedurer og retsmidler skal være fair og rimelige, de må ikke være unødigt komplicerede eller udgiftskrævende, og de må ikke indebære urimelige frister eller medføre ugrundede forsinkelser.

2. Foranstaltningerne og retsmidlerne skal ligeledes være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og have afskrækkende virkning, og de skal anvendes på en sådan måde, at der ikke opstår hindringer for lovlig samhandel, og at der ydes garanti mod misbrug af dem.«

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/115/EF af 12. december 2006 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/116/EF af 12. december 2006 om beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder

18 Artikel 1 bestemmer:

»Varigheden af ophavsretten

1. Ophavsretten til litterære eller kunstneriske værker som defineret i artikel 2 i Bernerkonventionen gælder i ophavsmandens levetid og i 70 år efter vedkommendes død, uanset på hvilket tidspunkt værket lovligt blev gjort tilgængeligt for offentligheden. [...]

19 Artikel 2 er affattet som følger:

»Kinematografiske eller audiovisuelle værker

1. Den ledende instruktør af et kinematografisk eller audiovisuelt værk anses som dets ophavsmand eller som en af dets ophavsmænd. Medlemsstaterne kan anse andre som medindehavere af ophavsretten.

2. Beskyttelsestiden for et kinematografisk eller audiovisuelt værk udløber 70 år efter det tidspunkt, hvor den længstlevende af følgende personer dør, uanset om disse personer anses som medophavsmænd: den ledende instruktør, drejebogsforfatteren, dialogforfatteren og komponisten til musik, som er specielt frembragt til brug i det kinematografiske eller audiovisuelle værk.«

20 Artikel 9 bestemmer:

»Ideelle rettigheder

Dette direktiv berører ikke de enkelte medlemsstaters bestemmelser vedrørende ideelle rettigheder.«

Fransk ret

Code de la propriété intellectuelle (lov om intellektuel ejendomsret)

21 Artikel L. 111-1 fastsætter:

»Ophavsmanden til et åndsværk besidder, alene fordi han har frembragt værket, en eksklusiv immateriel ejendomsret til dette værk, der kan gøres gældende over for alle. Denne ret omfatter egenskaber af intellektuel og ideel karakter såvel som egenskaber af økonomisk karakter [...]«.

22 Artikel L. 113-2 har følgende ordlyd:

»et værk, der er fremstillet af flere fysiske personer [...], anses for at være et fællesværk«.

23 Artikel L. 113-3 bestemmer:

»Et fællesværk er medophavsmændenes fælles ejendom. Medophavsmændene udøver deres rettigheder efter gensidig aftale. I tilfælde af uenighed træffer de civile domstole afgørelse. [...]«.

24 Artikel L. 113-7 har følgende ordlyd:

»ophavsmanden til et audiovisuelt værk er den eller de fysiske personer, der står for den intellektuelle skabelse af dette værk. I mangel af bevis for det modsatte formodes følgende at være medophavsmænd til et audiovisuelt værk skabt i fællesskab: 1. Manuskriptforfatteren; 2. Drejebogsforfatteren; 3. Dialogforfatteren; 4. Komponisten til musik, med eller uden ord, som er specielt frembragt til brug i værket; 5. Instruktøren. [...]«.

3. Parternes anbringender:

De sagsøgte

- 25 De sagsøgte har gjort gældende, at søgsmålet ikke kan antages til realitetsbehandling, eftersom sagsøgerne ikke har inddraget alle filmenes medophavsmænd eller deres retssuccessorerer som parter i sagen. Efter deres opfattelse kan et »bo« ikke inddrages som part i sagen, eftersom det ikke er en juridisk person og ikke kan dokumentere sit navn, bopæl og adresse. Efter deres opfattelse kan inddragelsen af de kollektive forvaltningsorganisationer i sagen ikke rette op på denne situation, da de ikke repræsenterer medophavsmændene. De har til støtte for deres afvisningspåstand anført de 13 medophavsmænd, som på datoen for deres sidste skriftlige indlæg den 8. juni 2023 ikke var blevet inddraget i sagen.
- 26 Hvad angår sagens realitet har de sagsøgte gjort gældende, at søgsmålet er ugrundet, idet udnyttelseshandlingerne ikke har fundet sted og ikke er blevet bevist. De har anført, at nogle kontrakter er udløbet, men ikke har givet anledning til efterfølgende udnyttelseshandlinger. Derimod udnyttes ni kontrakter stadig, eftersom sagsøgerne ikke har pålagt erhververen at opfylde de betingelser i misligholdelsesklausulen, der ikke er blevet opfyldt. De har desuden anfægtet den manglende udnyttelse af filmene og andre kontraktbrud. Hvad angår de ideelle rettigheder er de af den opfattelse, at restaureringen af de pågældende film er af god kvalitet med undtagelse af en, som efterfølgende er blevet forbedret. De har gjort gældende, at filmene udnyttes korrekt, men at sagsøgerne eller nogle af dem ofte modsætter sig de planlagte udnyttelseshandlinger. De har udelukket direktørernes personlige ansvar og på det kraftigste modsat sig tilbageleveringen af det filmmateriale, som de mener at have ejendomsretten til.

SADC

- 27 SACD, der er blevet inddraget i sagen, har erklæret, at organisationen i forbindelse med denne sag ikke repræsenterer følgende personer eller deres retssuccessorerer: Charlotte Armstrong, Daniel Boulanger, Nicolas Blake, Edward Atiyah, Ellery Queen, Richard Neely, Patricia Highsmith, Eugène Archer, Paul Gardner, og har af denne grund nedlagt påstand om frifindelse.
- 28 SADC har anført, at foreningen har meddelt kontaktoplysningerne på boerne efter Charlotte Armstrong, Daniel Boulanger og Patricia Highsmith og har forpligtet sig til efter påbud at meddele kontaktoplysningerne på boet efter Claude Brulé.
- 29 SACD har fastholdt, at det af retspraksis fremgår, at det, for at et søgsmål anlagt af en medophavsmand til et fællesværk kan antages til realitetsbehandling, kræves, at de andre medophavsmænd inddrages i sagen, så de på grundlag af både deres økonomiske rettigheder og deres ideelle rettigheder kan tage individuel stilling til det søgsmål, der er anlagt ved en domstol vedrørende deres fællesværk. SACD er af den opfattelse, at sammenslutningen i denne sammenhæng ikke

gyldigt kan repræsentere ophavsmændene, navnlig fordi de pågældende ophavsmænd ikke var medlemmer af SACD.

- 30 SACD har påpeget, at foreningen fortsat tilslutter sig reglen om enstemmighed mellem medophavsmændene og dens procesretlige konsekvens, nemlig at alle medophavsmænd skal inddrages i sagen. SACD er af den opfattelse, at Tribunal judiciaire de Paris (retten i første instans i Paris) kan tage stilling til spørgsmålet om søgsmålets antagelse til realitetsbehandling i overensstemmelse med de europæiske standarder for et højt beskyttelsesniveau for de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er anerkendt i de relevante direktiver. SACD er af den opfattelse, at reglen om enstemmighed kan tilsidesættes på grund af de særlige omstændigheder i den foreliggende sag, navnlig på grundlag af artikel 6, stk. 1, i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis i Golder-sagen (dom af 21.2.1975, Golder mod Det Forenede Kongerige, 4451/70, ECLI:CE:ECHR:1975:0221JUD000445170).

De andre parter, der er inddraget i sagen

- 31 De andre parter, der var blevet indkaldt ved separate akter, mødte ikke op i retten og antog ikke advokat.

Sagsøgerne

- 32 AD har med hensyn til afvisningspåstanden fastholdt, at han i sin egenskab af arving har søgsmålsinteresse. Han har tilføjet, at sagsøgerne har gjort alt, hvad de kunne, herunder kontaktet tre sammenslutninger, der har ansvaret for kollektiv forvaltning af ophavsret *, med det formål at identificere rettighedshaverne, og at de undertiden har indstævnet »boer«, fordi de ikke var i besiddelse af andre oplysninger, især fordi de søgte kun har meddelt kontaktoplysningerne på forlagene. Subsidiært kan afvisningspåstanden under alle omstændigheder ikke antages til realitetsbehandling for så vidt angår kontraktretlige krav.
- 33 Sagsøgerne har i sidste ende påberåbt sig en grundlæggende ret til at tage ethvert retsligt skridt for at bevare deres rettigheder, hvilket bør foranledige Tribunal judiciaire de Paris (retten i første instans i Paris) til at fortolke Cour de cassations (kassationsdomstol) retspraksis bredt, hvilket kræver, at alle medophavsmænd inddrages.
- 34 RB er af den opfattelse, at sagsøgerne under alle omstændigheder ikke bør fratages muligheden for at beskytte deres rettigheder på grund af nogle parters fravær eller på grund af den træghed, som en kompliceret situation medfører. Han

* Ifølge forundersøgelsesdommerens kendelse af 16.2.2023 har sagsøgerne også »kontaktet« SACD, SACEM og SIAE (Società Italiana degli Autori ed Editori (italiensk forfatter- og forlæggerforening, forkortet »SIAE«)) med henblik på at få meddelt kontaktoplysningerne på medophavsmændene eller deres retssuccessorer. Jf. <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000047910860>.

har tilføjet, at instruktøren har en fremtrædende status som hovedophavsmand, og at der desuden er fastsat passende sanktioner og retsmidler i direktiv 2001/29/EF.

4. Bedømmelse foretaget af Tribunal judiciaire de Paris (retten i første instans i Paris):

- 35 Sagsøgerne har i det væsentlige klaget over, at filmene ikke bliver udnyttet. De sagsøgte har bestridt dette og har fastholdt, at det er sagsøgerne, og i særdeleshed AD, der modsætter sig udnyttelsen.
- 36 Sagsøgerne har anlagt sag med påstand om, at deres økonomiske og ideelle rettigheder er blevet krænkede, og de har, eftersom der er tale om ansvar uden for kontrakt, fremsat forskellige erstatningskrav. De har også anlagt sag om ansvar i kontraktforhold, idet de har gjort gældende, at kontrakterne er ophørt, enten fordi de er udløbet, som følge af misligholdelsesklausulen, eller fordi sagsøgerne har søgt en retslig ophævelse på grund af misligholdelse af de kontraktlige forpligtelser.
- 37 Siden den 27. januar 2020, hvor de sagsøgte indgav deres skriftlige indlæg med påstanden om afvisning med begrundelse i den manglende inddragelse af medophavsmændene til filmene i sagen, har retssagen været lammet, fordi det er umuligt at identificere de mange successive arvinger.
- 38 Sagsøgerne har med henblik på at berigtige deres påstande inddraget syv personer, der anses for at være medophavsmænd eller retssuccessorer, og otte »boer« efter medophavsmændene. Som svar på oplysningen om, at et bo ikke har status som juridisk person, har sagsøgerne anført, at de ikke har kunnet identificere de fysiske personer, der var arvinger. Sagsøgerne har også indstævnet SACD, forvaltningsselskabet, idet de har gjort gældende, at det repræsenterer retssuccessorerne i de otte »boer«, hvilket SACD har bestridt.
- 39 Forberedelsen af sagen er således blevet forlænget som følge af søgningen efter medophavsmændene eller deres retssuccessorer, hvoraf mange stadig ikke kan inddrages i sagen.
- 40 Parterne har gensidigt bebrejdet hinanden, at de uberettiget har afvist at udbrede værkerne, og således undladt at gøre offentligheden bekendt med dem, og de frygter, at værkerne vil blive glemt, hvis der ikke træffes en afgørelse om sagens realitet.

a) National lovgivning og retspraksis

- 41 Den gældende nationale lovgivning består af de kombinerede bestemmelser i den franske lov om intellektuel ejendomsret (jf. præmis 21-24 i dette sammendrag), som definerer et audiovisuelt værk, herunder de omstridte film, som et »fællessværk«, som ejes i fællesskab af alle dets medophavsmænd, og den civile

retsplejelov, som foreskriver, at et krav skal afvises i overensstemmelse med de almindelige retsregler, hvis ikke alle medophavsmænd er blevet inddraget i sagen.

- 42 Cour de cassation (kassationsdomstol) fastslog således i sin dom af 10. maj 1995 (Civ. 1ère, 10.5.1995, appel nr. 93-10 945), at »en medophavsmand til et fællesværk, som anlægger sag for at forsvare sine økonomiske rettigheder, er forpligtet til at inddrage de andre ophavsmænd til værket, hvis hans bidrag ikke kan adskilles fra medophavsmændenes, idet sagen i modsat fald afvises«.
- 43 Medophavsmændene i fællesskab skal blot inddrages i sagen og behøver ikke at møde op i retten eller acceptere kravet (Civ. 1ère, 11.1.2000, appel nr. 98-20 446).
- 44 I henhold til national lovgivning er ordningen i artikel L. 113-3 i den franske lov om intellektuel ejendomsret, baseret på fælles ejerskab. Medophavsmændene som omhandlet i samme lovs artikel L. 113-7, der opstiller en formodning for, at de kan betegnes som medophavsmænd, har dette fælles ejerskab.
- 45 Med artikel L. 113-3 blev der indført en særlig ordning baseret på reglen om enstemmighed blandt medophavsmændene i fællesskab.
- 46 På nuværende tidspunkt findes der kun få undtagelser fra reglen om enstemmighed, og det kræves endnu en gang, at de andre medophavsmænd inddrages i et søgsmål baseret på fælles rettigheder. Det samme gælder for søgsmål om krænkelse af ophavsrettigheder og ophavsmændenes ideelle rettigheder.
- 47 Det tilkommer derfor den sagsøger, der ønsker at beskytte sine intellektuelle ejendomsrettigheder, at inddrage alle medophavsmændene til fællesværket. Hvis det, som det er tilfældet i den foreliggende sag, gøres gældende, at der findes medophavsmænd, tilkommer det sagsøgeren at indkalde dem eller at bevise, at den formodning, der giver dem denne status, og som fremgår af artikel L. 113-7 i den civile retsplejelov, er ugrundet.
- 48 Den nationale lovgivning og relevante retspraksis skaber derfor en omfattende indledende debat om, hvorvidt søgsmålet kan antages til realitetsbehandling. Det kræves, at sagsøgeren redegør for de faktiske omstændigheder, hvilket indebærer betydelige bestræbelser fra sagsøgerens side med henblik på juridisk kvalificering af de respektive bidrag til fællesværket og med henblik på tilvejebringelse af bevismaterialet. Bestræbelsernes omfang er proportionalt med antallet af medophavsmænd og, hvor det er relevant, deres retssuccessorer.
- 49 Er denne ordning forenelig med EU-retten og navnlig med chartret og direktiverne om ophavsret og overholdelse af intellektuelle ejendomsrettigheder?

b) EU-retten

Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder

- 50 Domstolen har fastslået, at »intellektuelle ejendomsrettigheder, såsom ophavsretten, der er en del af den private ejendomsret (jf. i denne retning dom af 12.9.2006, Laserdisken, C-479/04, Sml. I, s. 8089, præmis 65) og princippet om effektiv retsbeskyttelse udgør almindelige fællesskabsretlige principper (jf. i denne retning henholdsvis dom af 12.7.2005, Alliance for Natural Health m.fl., forenede sager C-154/04 og C-155/04, Sml. I, s. 6451, præmis 126, og den deri nævnte retspraksis, og af 13.3.2007, Unibet, sag C-432/05, Sml. I, s. 2271, præmis 37, og den deri nævnte retspraksis)« (dom af 29.1.2008, Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, præmis 62) og at »i henhold til [chartrets] artikel 17, stk. 1, [...] har enhver ret til at besidde lovligt erhvervet ejendom, at anvende den og at træffe dispositioner hermed. Ingen må berøves sin ejendom, medmindre det skønnes nødvendigt i samfundets interesse, og det sker i de tilfælde og på de betingelser, der er fastsat ved lov, og mod rimelig og rettidig erstatning for tabet. Anvendelsen af ejendommen kan reguleres ved lov, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til almenvellet. Samme artikels stk. 2 bestemmer, at intellektuel ejendomsret er beskyttet« (dom af 9.2.2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, præmis 68).
- 51 Desuden er formålet med den grundlæggende ret til effektive retsmidler, der er sikret ved chartrets artikel 47, at sikre »den effektive udøvelse af den grundlæggende ejendomsret, som omfatter intellektuelle ejendomsrettigheder, der er beskyttede i dets artikel 17, stk. 2. Som generaladvokaten har anført i punkt 31 i forslaget til afgørelse, udgør den første af disse grundlæggende rettigheder nemlig en nødvendig bestemmelse for at beskytte den anden rettighed« (dom af 16.7.2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485, præmis 29).

Direktiverne om ophavsret og håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder

- 52 Domstolen har endvidere fastslået, at »med forbehold af de undtagelser og begrænsninger, der er fastsat på udtømmende vis i artikel 5 i direktiv 2001/29, skal enhver anvendelse af et værk, der er foretaget af en tredjemand uden et sådant samtykke fra rettighedshaveren, betragtes som en krænkelse af ophavsretten til dette værk (jf. i denne retning dom af 27.3.2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, præmis 24 og 25). Artikel 2, litra a), og artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 præciserer ikke den måde, hvorpå ophavsmandens forudgående samtykke skal udtrykkes, og derfor kan disse bestemmelser ikke fortolkes således, at de foreskriver, at et sådan samtykke nødvendigvis skal udtrykkes eksplicit. Det bemærkes, at de nævnte bestemmelser tværtimod også giver mulighed for, at samtykket udtrykkes implicit. Formålet med en høj beskyttelse af ophavsmænd, hvortil niende betragtning til direktiv 2001/29 henviser, indebærer imidlertid, at de betingelser, under hvilke et implicit samtykke kan antages at foreligge, skal fastsættes nøje for at undgå, at selve princippet om ophavsmandens forudgående

samtykke tilsidesættes« (dom af 16.11.2016, Soulier og Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, præmis 34, 35 og 37).

- 53 For så vidt angår direktiv 2004/48 kræver enhver krænkelse af ophavsretten nødvendige, effektive og afskrækkende foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der står i forhold til krænkelsen, på de betingelser, der er fastsat i artikel 2 og 3.
- 54 Domstolen har fastslået, at »såfremt den nationale lovgivning i situationer som den i hovedsagen omhandlede og som fortolket af de kompetente nationale domstole er til hinder for, at en national ret, for hvilken der er anlagt et erstatningssøgsmål, på begæring fra sagsøgeren kan kræve fremlæggelse af bevismateriale vedrørende modpartens familiemedlemmer, bevirker dette, at det bliver umuligt at fastlægge den påståede krænkelse af ophavsrettigheden og identificere overtrædelsens ophavsmand, hvilket kan medføre en alvorlig krænkelse af den grundlæggende ret til effektive retsmidler og den intellektuelle ejendomsret, der tilkommer indehaverne af ophavsrettigheder, og dermed overholdes kravet om at sikre den rette afvejning af de forskellige grundlæggende rettigheder ikke (jf. analogt dom af 16.7.2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485, præmis 41)« (dom af 18.10.2018, Bastei Lübbe, C-149/17, EU:C:2018:841, præmis 51).
- 55 I denne sammenhæng ønsker den forelæggende ret en præcisering af rækkevidden af sagsøgernes ret til effektive retsmidler og den rimelige balance, der skal findes mellem denne ret og det høje beskyttelsesniveau for alle medophavsmænds intellektuelle ejendomsrettigheder.

c) Ønskede præciseringer

1. Beskyttelse af retten til effektive retsmidler

- 56 Sagen blev anlagt den 11. juli 2019 og er stadig ikke moden til påkendelse. Parterne har udfoldet store anstrengelser for at identificere medophavsmændene eller deres retssuccessorer, uden at det har været muligt at inddrage dem behørigt i sagen, som det kræves i henhold til national retspraksis baseret på artikel L. 113-3 i den franske lov om intellektuel ejendomsret. Især er »boer«, der ikke har juridisk personlighed, indkaldt i sagen.
- 57 Ræsonnementet i Domstolens praksis er baseret på princippet om medlemsstaternes procesautonomi.
- 58 Det kræves dog i direktiv 2001/29/EF, at medlemsstaterne fastsætter sanktioner, der bør være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og have en afskrækkende virkning.
- 59 Direktiv 2004/48/EF indeholder bestemmelser om foranstaltninger, procedurer og retsmidler, »for så vidt disse midler er gunstigere for rettighedshaverne«, og

forudsat, at de ikke er »unødigt komplicerede eller udgiftskrævende« og ikke indebærer »urimelige frister« eller medfører »ugrundede forsinkelser«.

- 60 Chartret garanterer også sagsøgerne retten til effektive retsmidler. De er reelt afskåret fra at få deres civile krav realitetsbehandlet, hvis de ikke er i stand til at inddrage alle retssuccessorerne efter medophavsmændene til de omstridte værker, selv om flere arvesager er blevet indledt, også i udlandet.
- 61 Med henblik på at opretholde balancen mellem medophavsmændenes rettigheder begrænser disse afvigelser sagsøgernes rettigheder og udsætter dem for en høj risiko for, at deres krav afvises, når de pålægges store opgaver og under alle omstændigheder, når de skal fastslå identiteten på medophavsmændenes retssuccessorer.
- 62 Tribunal judiciaire de Paris (retten i første instans i Paris), der er bundet af princippet om overensstemmende fortolkning, ønsker derfor oplyst, hvordan disse bestemmelser i EU-retten skal fortolkes, så de tillader eller tværtimod udelukker en begrænsning af ophavsmandens ret til at anlægge sag om krænkelse. Det første præjudicielle spørgsmål vedrører dette punkt.
- 2. Det høje beskyttelsesniveau for intellektuelle ejendomsrettigheder og den rette balance mellem disse rettigheder og retten til effektive retsmidler*
- 63 Bestemmelserne i artikel L. 113-3 og L. 113-7 i den franske lov om intellektuel ejendomsret og national retspraksis sikrer også en balance mellem de fælles ophavsmænds rettigheder med henblik på at bevare dem. Ovennævnte direktiver gennemføres med disse bestemmelser.
- 64 Domstolen gennemfører en sammenlignelig analyse ved på grundlag af direktiv 2001/29/EF at kræve rettighedshaverens »forudgående samtykke« (dom af 27.3.2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192). Denne dom vedrører imidlertid en tredjeparts og ikke specifikt en anden medophavsmands brug af værket.
- 65 Navnlig dom af 16. november 2016, Soulier og Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, der blev afsagt på grundlag af direktiv 2001/29/EF, tillader eksistensen af et samtykke fra ophavsmanden, der vurderes som »stiltiende«. Dette kriterium ville i den foreliggende sag gøre det muligt at sondre mellem de forskellige medophavsmænds eller rettighedshaveres situation. Nogle af dem har som følge af flere arveoverdragelser sandsynligvis økonomiske restrettigheder, som de aldrig har udøvet. Domstolens retspraksis kræver dog en »streng« definition af et sådant stiltiende samtykke på grund af målet om høj beskyttelse af ophavsmændene, som der henvises til i niende betragtning til direktivet. Dette ville i endnu højere grad være tilfældet med ophavsmændenes ideelle rettigheder, der er blevet gjort gældende i den foreliggende sag.

- 66 Tribunal judiciaire de Paris (retten i første instans i Paris) har påpeget, at ophavsretten ikke er blevet fuldt harmoniseret, og er i tvivl om den konkrete anvendelse af disse løsninger, der følger af retspraksis.
- 67 På grundlag af direktiv 2004/48/EF har Domstolen begrundet sin praksis ved at henvise til en afvejning af flere grundlæggende rettigheder (dom af 18.10.2018, Bastei Lübbe, C-149/17, EU:C:2018:841), som ikke desto mindre var af forskellig karakter, især ved at modstille intellektuel ejendomsret og privatlivets fred.
- 68 I hovedsagen er de rettigheder, der afvejes, enten af samme art eller af sammenlignelig art mellem alle medophavsmænd; afvisningspåstanden gør det muligt at garantere fraværende medophavsmænd, at en domstol ikke vil begrænse disse rettigheder uden at give dem mulighed for at forsvare sig.
- 69 Denne procedureregulering bevirker, at byrden med at informere de medophavsmænd, der måtte ønske at kontrollere udnyttelsen af fællesværket, hviler på de sagsøgere, der ejer deres egne intellektuelle ejendomsrettigheder, snarere end på den person, der er ansvarlig for udnyttelsen af det.
- 70 Domstolen har fastslået, at rettigheder tilhørende indehaveren af en intellektuel ejendomsret er blevet krænket, hvis han ikke efter anmodning kan anmode om beviser vedrørende modpartens familie (dom af 16.7.2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485). Domstolen har henvist direkte til begreberne »krænkelser« af intellektuelle ejendomsrettigheder og effektive retsmidler, men også til begrebet »rette afvejning« af de forskellige grundlæggende rettigheder, der er tale om.
- 71 I den situation, der er tale om i hovedsagen, vil krænkelsen dog sandsynligvis påvirke både sagsøgerne, der er medophavsmændenes retssuccessorerer, og uidentificerede retssuccessorerer, hvis intellektuelle ejendomsrettigheder kan blive påvirket af udfaldet af sagen, uden at de er klar over det.
- 72 Under hensyntagen til især den forlængede beskyttelsestid, der er fastsat i EU-retten og Bernerkonventionen, ønsker Tribunal judiciaire de Paris (retten i første instans i Paris) derfor oplyst, om sagsøgernes rettigheder skal have forrang.
- 73 Det andet præjudicielle spørgsmål vedrører dette punkt.

5. Præjudicielle spørgsmål:

- 74 Tribunal judiciaire de Paris (retten i første instans i Paris) anmoder Domstolen om at træffe en præjudiciel afgørelse om følgende spørgsmål:

Spørgsmål nr. 1: Skal artikel 2, 3, 4 og 8 i direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001, artikel 1-3 i direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 og artikel 1, 2 og 9 i direktiv 2006/116/EF af 12. december 2006, idet disse bestemmelser garanterer ophavsmanden og medophavsmanden til et filmværk eller audiovisuelt værk både

eneretten til at tillade eller forbyde reproduktion af deres værker og deres overføring til almenheden og en beskyttelsesperiode, der slutter 70 år efter, at den sidste overlevende medophavsmand til værket er død, samtidig med at de pålægger medlemsstaterne at fastsætte effektive, forholdsmæssige og afskrækkende sanktioner og passende retsmidler for krænkelse af ophavsretten samt foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der ikke er unødigt komplicerede eller udgiftskrævende eller medfører urimelige frister eller ugrundede forsinkelser, fortolkes således, at et søgsmål om krænkelse af ophavsretten til et fællesværk, der er anlagt af rettighedshaveren, kræver, at alle medophavsmændene inddrages i søgsmålet for, at det kan antages til realitetsbehandling?

Spørgsmål nr. 2: Skal rettighedshaverens ret til effektive retsmidler og adgang til en domstol, der udgør en del af retten til en retfærdig rettergang, som sikret ved artikel 2, 3, 4 og 8 i direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001, artikel 1-3 i direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 samt artikel 1, 2 og 9 i direktiv 2006/116/EF af 12. december 2006, direktiv 2006/115 af 12. december 2006 og artikel 17 og 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder fortolkes således, at antagelse til realitetsbehandling af et søgsmål om krænkelse af ophavsret er betinget af, at alle medophavsmænd til værket inddrages i søgsmålet?

ARBEJDSDOKUMENT